

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
ODRAVNISTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.
TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštneščem ček. uradu štev. 13.633.

Prazen strah.

Slovenski fantje in moške so korajžni ljudje. Vsaj tak vtis dobi človek o Slovencih, če bere v knjigah o junaških slovenskih mož in fantov skoro na vseh bojiščih sveta, ali pa če bere vsak dan poročilo izpred sodišča. Kdor pa pozna narodno pesem o veselem prihodu slovenskega fanta v vojašnico, kjer se začne fant jokati že ob samem pogledu na puško, izgubi precej vere na slovensko korajžnost.

Narodna pesem pravi, da se slovenski fant zjoka ob pogledu na puško. Puška pa je moderni simbol gospodarstva in državne moči in državnih zastopnikov. Avtoriteta moderne države sloni na obojenosti sili, te pa se Slovenec boji. To pove narodna pesem.

Ta nepotrební strah opazujemo lahko zlasti na vseh naših uradih. Če pride v urad kmet — joj, kako ponižno čaka in vrti klobuk v roki, da se ga končno vendar kdo usmili in ga nagovori. In kako se revežu kolena šibe, če ga cesarski gospod nekoliko bolj ostro pogledajo skozi očala! Tako se boji kmet, ki ima najmanj vzroka koga se bati, ker je najbolj neodvisen človek na svetu.

Boje se pa tudi uradniki. Če gospodje le od daleč zasluťijo bližino svojega višjega — kako zelo se na mah izpremenijo! Tako bi lahko našteali primerov kar celo vrsto.

Bojazljivost izvira iz revščine. Revež se boji od ure do ure za svoj kruh. Revna pa je naša dežela do skrajnosti, čeprav je lepa. Bogati ljudje in ljudje, ki imajo svoj osiguran zaslužek, se ne boje. Prav nikogar.

Priznati moramo, da je znala SDS v Sloveniji psihološki moment naše bojazljivosti in revščine naravnost sijajno izrabiti.

Le zamislimo se nekoliko nazaj. Kako samozavestno in gospodovalno, da ne rečemo naravnost brutalno je znala nastopati SDS takrat, ko je bila na vrhuncu svojega sijaja. Če je zapel telefonski zvonček iz tajništva SDS, se je takoj zganila vladna palača v Ljubljani, zganile so se pa tudi ministrske stolice v Beogradu. Pred bankami, kjer so imeli prvo besedo prijatelji in varovanci SDS, so se od ranega jutra do poznega večera vrstili razkošni avtomobili. Na esdeesarski migljaj je ukazov o premestitvah uradnikov kar deževalo. SDS je izgledala vsegamogočna, kar je tudi bila, ker je za njo stal bajonet in je slonela za njo puška, simbol državne moči.

Te mogočnosti se je pa slovenski človek ustrašil. Usrtašil se je puške tako, da ga je še danes strah, ko SDS že davno ni več to, kar je bila, in tudi nikdar več ne bo. Ampak strah pred SDS imajo ljudje le še vedno v kosteh, kakor da so hipnotizirani.

Ta strah pa je danes prazen in votel in okoli kraja ga tudi nič ni. Danes je razpustila vlada upravni odbor Mestne hranilnice v Mariboru. Kaj more narediti SDS, kaj dr. Žerjav? Stati mora pokorno pred vladno močjo kakor rekrut pred feldvebljem in mirno jemati v vednost ukaze drugih. Vlada razpusti esdeesarski občinski svet. Kaj more danes SDS, kaj dr. Žerjav? Niti ganiti se ne more! Vlada premesti uradnika. Kaj more SDS storiti za svojega pristaša, kaj dr. Žerjav? Molčati mora!

Vse to ljudje gledajo s svojimi očmi, a vendar se še boje. Zakaj?

Verjetno je, da zato, ker se boje, da bi se položaj čez noč ne izpremenil in da bi dobila puško v roke zopet SDS.

Mi smo pa trdno prepričani, da se časi, ko je SDS imela v roki vso državno moč, nikdar več ne vrnejo. Povedali smo

Vukičević in Marinković.

SESTANEK OBEH PRVAKOV. — NESOGLASJA MED RADIKALI IN DEMOKRATI NI.

Skopje, 20. julija. Včeraj zjutraj je prispel z brzim vlakom ob 7.16 v Leskovac na železniško postajo minister zunanjih poslov dr. Voja Marinković. Istočasno je bil na kolodvoru poseben vlak predsednika vlade Velje Vukičevića. Tu se je potem izkombiniral nov vlak, ki je krenil v Skopje.

Dr. Voja Marinković in Velja Vukičević sta se sestala ob 8. in pol in ostala v razgovoru cele tri ure. Z Vukičevićem potujeta tudi Vlačko Kosić in Mita Dimitrijević.

Dr. Marinković je na vprašanje novinarjev, ali obstajajo kaka nesoglasja po Davidovičevem govoru, odgovoril, da o tem ni govora. Velja Vukičević pa je rekel: »Sem za skupno sodelovanje tudi za prihodnost in se bom tudi potegoval za tako sodelovanje v bodočnosti. Davidovič zahteva, da se razidemo. Po razgovoru z dr. Marinkovićem nimam razloga, da bi se povrnil v Beograd. V Južni Srbiji ostanem do petka. Davidovič bom dal nocoj na zborovanju radikalov odgovor.

Beograd, 20. julija. Cela politična situacija je sedaj prenesena v Skopje. Nesoglasja med radikali in demokrati naj bi se na setanku dr. Voje Marinkovića in Velje Vukičevića definitivno izgladila.

Politični krogi poudarjajo pomen odhoda dr. Voje Marinkovića v Skopje in trde, da je odšel dr. Marinković zato, da se sestane z Veljo Vukičevićem. Značilno pri tem pa je, da se dr. Voja Marinković pred svojim odhodom ni sestel z Ljubo Davidovičem, čeprav se je to v političnih krogih pričakovalo, ker se je smatralo, da je tak sestanek potreben, da se določi skupno stališče vodstva demokratske stranke napram Velji Vukičeviću.

Dobro poučeni krogi trde, da je rekel Velja Vukičević dr. Voji Marinkoviću,

SPOR V DEMOKRATSKI STRANKI.

Beograd, 20. julija. Dopisnik »Jutarnjega lista« doznava iz dobro poučenih krogov, da je bilo včeraj od demokratskih ministrov izročeno Davidoviču pismo, v katerem mu demokratski ministri sporočajo, da se ne strinjajo z njegovo izjavo, ki jo je podal o priliki zborovanja. Pismo je sestavljeno v precej ostrem tonu.

Zatrjuje se, da je Ljuba Davidović po prejemu pisma odredil vse potrebno, da se sestane izvrševalni odbor na sejo in da odbor preneha z vsem drugim delom, dokler se to vprašanje ne razčisti. V dobro informiranih krogih se tudi zagotavlja, da je Ljuba Davidović sklical sejo širšega glavnega odbora, pred katerega bi spravil veš ta konflikt.

Politični krogi smatrajo, da je postala situacija za demokratsko stranko po tem konfliktu zelo resna in da ima lahko dalekosežne posledice. Kaj lahko pride namreč do cepljenja stranke. Vse je závisno od tega, kako taktiko bo zavzel Ljuba Davidović napram demokratskim ministrom.

že ponovno, da je bil ves državni raison d'être za SDS njeno politično žandarstvo. Danes je to postalo nepotrebno, ker stoje vse politične stranke na državotvornem stališču in zato je vsak nadaljni strah pred SDS in njeno maščevalnostjo popolnoma neutemeljen in odveč. Svojo žandarsko vlogo je SDS izvršila in sedaj je zadnji čas, da se umakne v zašlužen pokoj. Oj nikdar, nikdar, nikdar več — veselje preč je, preč!

da mu ni treba posvečati pozornosti na govore članov demokratske stranke, kar tudi on sam (Vukičević) s svoje strani ne dela. Iz najbližje okolice Ljube Davidovića se doznava, da je Ljuba Davidović odločno za to, da se borba izvede do kraja, tudi v primeru, da bi skušali demokratski ministri delati proti njemu in se zavarovati proti njegovemu govoru. V tem slučaju bo nastopil Ljuba Davidović v javnosti odkrito proti demokratskim članom vlade in bi na ta način izrazil sam krizo vlade.

Neki pašičevce je sinoči dejal novinarjem: »Mi smo v stanju čakanja, in to tem bolj, ker hočemo videti rezultat akcije, ki jo nekateri naši ljudje vodijo v pogledu sporazuma z vlado. Ne moremo verjeti v iskrenost sporazuma z današnjo vlado. Velja Vukičević je s svojim nastopom v vladi dokazal, da ne želi nič dobrega radikalni stranki.«

Skopje, 20. julija. Včeraj se je vršila v Skopju v restavraciji »Prestolonaslednik« konferenca narodno-radikalne stranke, na kateri je bil prisoten tudi predsednik vlade Velja Vukičević. Na zboru stranke je govoril tudi g. Vukičević, ki je v svojem govoru poudarjal, da je izposloval razpust narodne skupščine zato, da bo novi parlament mogel rešiti vsa važnejša politična in gospodarska vprašanja. Z ozirom na stališče demokratskih ministrov, ki sodelujejo v njegovi vladi, je izjavil, da nima ničesar opraviti z Davidovičem, nego samo z demokratskimi ministri, ki sede z njim v eni in isti vladi.

Konferenca se je mirno zaključila. Določil se je tudi okrožni kandidat in sicer bo kandidiral kot nosilec radikalne liste profesor Glisa Elžović, načelnik v ministrstvu prosvete.

Ti dogodki so izzvali v Beogradu pravo senzacijo.

ANARHISTIČEN ATENTAT NA AMERIŠKEGA POSLANIKA V MEHIKI.

London, 20. julija. Po vesteh iz Mehike je bil danes izvršen atentat na ameriškega poslanika. Atentator je vrgel bombo in nato zbežal v nepoznani smeri.

V diplomatskih krogih se smatra, da bo imel atentat težje posledice, ker se Amerika ne bo zadovoljila z običajno obsodbo atentatorja, ako ga dobe, temveč bo zahtevala večje zadoščenje. Ta atentat je izvršil anarhist, ki se je tako hotel maščevati zaradi obsodbe anarhistov Sacco in Vanzetti.

V zvezi s tem je tudi atentat, ki je bil včeraj popoldne izvršen v Nizzi.

KONFERENCA MEST.

Bern, 20. julija. Tu se je vršila te dni medmestna konferenca mest. Včeraj je bila konferenca po tridnevnem zasedanju zaključena. Sprejetih je bilo več važnih sklepov o ureditvi odnosajev med posameznimi mesti. Nemčija je sedaj dobila v generalnem svetu tri sedeže.

Sarajevo, 20. julija. Dr. Mehmed Spaho je izjavil, da se JMO ne bo pred volitvami v narodno skupščino vezala z nobeno politično skupino, ker je to nesmiselno. Trajni aranžmani so dosegljivi šele tedaj, ko so res vidni volilni rezultati.

TRGOVSKA POGODBA MED JAPONSKO IN NEMČIJO.

Tokio, 20. julija. Včeraj so delegati Japonske in delegati Nemčije podpisali trgovinsko pogodbo med obema državama.

Dogodki na Dunaju.

Dunaj, 20. julija. Komunistični list »Die rote Fahne« zvrča odgovornost za dunajske dogodke na socialne demokratke in jih dolži, da so oni zakrivali, da se ni upostavila diktatura proletariata. Radi tega izdajstva avstrijskih socialnih demokratov nad avstrijskim proletariatom delavstvo, ki je dosedaj bilo v socialno-demokratskih vrstah, prehaja v vrste komunistične stranke Avstrije.

Budimpešta, 20. julija. Na Dunaju je sedaj upostavljen red in mir. Vojaštvo je že odpotovalo, ker je policija dovolj močna, da bo ubranila morebitne napade demonstrantov. Po ulicah korakajo samo močne čete policistov. Incidentov na ulicah ni več. Ljudje so se že popolnoma pomirili.

Po uradnih poročilih je razvidno, da je imela v teh dogodkih policija veliko število žrtev. 18 policistov je mrtvih, veliko večje število pa je težje ali lahko ranjenih.

Dunaj, 20. julija. Vodstvo avstrijske socialne demokracije je določilo, da se ob 1 ponoči včeraj prekine z generalnim štrajkom in da se preda železnica, pošta, telefon in telegraf rednemu prometu. Radi sklepa socialnih demokratov ni prišlo do nikakih nemirov in incidentov, tako, da je Dunaj zopet v normalnem stanju.

Dunaj, 20. julija. Avstrijski parlament se bo sestel v ponedeljek 25. t. m. na čigar zasedanju se bodo obravnavala aktualna notranje-politična vprašanja. Škoda povzročena po dunajskih nemirih presega vsoto 7 milijonov šilingov.

Največje je trpela železnica, ki ima škode okoli 5 milijonov šilingov, pošta, telefon in telegraf so utrpeli škode 1 milijon šilingov, a privatniki tudi 1 milijon šilingov.

Na Dunaju se je dognalo, da je med mrtvimi žrtvami krvavih nemirov tudi nekaj Jugoslovancev in sicer se je dalo ugotoviti identiteto sledečih: Marija Majcenić, delavka iz Zagreba, Vekoslav Bašić, Karlo Andović, Josip Keglević in Julija Vukičević iz Zagreba. Tudi znani Rudolf Jugas, ki je bil v službi Moskve, je rodom iz Jugoslavije.

Dunaj, 20. julija. Danes pokopijejo na centralnem pokopališču okoli 50 žrtev dunajskih nemirov. Pred glavnim vhodom na pokopališče je napravljen podij na katerega postavijo krste padlih žrtev. Poslovilni govor govori dunajski župan Seitz. Kakor poročajo, bo dunajska občina napravila v sredini med grobovi skupen nagrobni spomenik v katerih bodo vklesana imena padlih žrtev.

KANDIDATURE.

Beograd, 20. julija. Minister za pravosodje dr. Subotić odpotuje danes v Kragujevac na agitacijo. Dr. Subotić je nosilec liste vladnih radikalov v kragujevačkem okrožju, medtem ko je nosilec liste paricevcev dr. Dragutina Kojić.

Beograd, 20. julija. Bihački veliki župan Mohamed beg Hrasnica je prispel službeno v Beograd. Hrasnica je član demokratske zajednice in bivši poslanec. Stopil je v stik z več politiki demokratske zajednice.

SPORT.

Praga, 20. julija. Za nogometno tekmo med Jugoslavijo in Češkoslovaško, ki se bo vršila 31. julija v Beogradu in za katero vlada veliko zanimanje, je češkoslovaški sportni (nogometni) savez določil sledeče igralce: Planicka, Perner, Seiseth, Hajny, Carvan, Cipera, Televski, Svoboda, Bejbe, Buc in Kratochvil.

Izjava vladnega komisarja mestne hranilnice v Mariboru dr. Ravnika.

Z ozirom na dopise mariborskega »Večernika« in ljubljanskega »Jutra« o razpustu upravnega odbora mariborske Mestne hranilnice, je obiskal danes Vaš poročevalec gerenta g. dr. Rudolfa Ravnika in ga vprašal o vzrokih razpusta, o vlogi gerenta in o njegovih načrtih. Na ta vprašanja je dobil Vaš poročevalec sledečo izjavo:

Kakšni so bili motivi razpusta? Teh je bilo več. Zadeva je starejšega datuma. Kakor Vam je gotovo znano, so se pojavile že pred več kot enim letom v javnosti govorice, da v Mestni hranilnici, katero so imeli v rokah izraziti eksponenti SDS, ni vse v redu. Te govorice so povzročile znanj sklep mariborskega občinskega sveta, da se preišče poslovanje tega zavoda po priznanem strokovnjaku, kar se je tudi zgodilo. Revizija je ugotovila, da v javnosti razširjene govorice niso bile neutemeljene. Glasom revizijskega poročila so se dogodile v poslovanju mnoge nepravilnosti, razen tega je pa bilo ugotovljeno tudi to, da so se dajali večji krediti raznim samostojno-demokratskim podjetjem in zasebnikom, ne da bi bila podana zadostna garancija glede njihovega kritja. Posledica tega je bila, da je mestna občina, — ki garantira za vloge z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo, zahtevala spremembo hranilniških pravil v tem smislu, da dobi ingerenco ona sama, odnosno njeno legitimno zastopstvo, ki je občinski svet.

Prejšnji upravni svet je pod pritiskom razmer in javnega mnenja sicer na to pristal in obljubil, da bo izdelal in predložil nov statut, česar pa še do danes, torej po preteku več kot enega leta, ni storil. Tako se je zgodilo, da so isti gospodje, pod katerih patronanco so se dogodile omenjene nerednosti, ostali še vse do razpusta upravnega odbora absolutni gospodarji tega našega velevažnega gospodarskega zavoda, kar mu vsekakor ni moglo biti v korist. To so čutili tudi občinski svetniki SLS in naše NRS, ki so se nahajali v upravnem svetu kot delegati mestne občine, zato so odklonili nadaljnjo sodelovanje v vlogah statistik in podali pred nekaj dnevi ostavko na svoja mesta. To je položaj le še poslabšalo in oblast je bila končno prisiljena poslužiti se svoje zakonite pravice. Razpustila je upravni svet in postavila mene za gerenta.

Kako smatrate svojo gerentsko vlogo?

Izjavljam, da smatram gerentstvo v Mestni hranilnici kot izrazito častno zadevo, zato ne

bom za svoje delo zahteval nikakršne odškodnine ali nagrade. Na tozadevna nečedna namigavanja »Jutra« povdarjam, da bi mi nagrada sicer pripadala, toda kadar so v igri interesi javnosti, interesi 30.000 mariborskih meščanov in vseh onih, ki so z Mestno hranilnico v poslovnih stikih, takrat morajo osebni interesi izginiti. Najboljše plačilo mi bo zavest, da sem izvršil svojo nalogo in dopomogel do nove prosperitete te naše lepe narodne ustanove.

Kakšni so Vaši cilji?

Moj namen je v prvi vrsti ta, da nadaljujem že pred enim letom pričeto revizijo vsega dosedanjega poslovanja in če se bo ugotovilo, da so se dogodile nepravilnosti ali celo stvari, ki zahtevajo, da se oni, ki so jih povzročili, kaznujejo, bom poskrbel za to, da se bodo krivci brez pardona izročili sodišču. Profiti škodljivcem našega narodnega gospodarstva se bo uvedlo kazensko in civilno-pravno postopanje. Če pa nerednosti niso takega značaja, da bi se njihovi povzročitelji morali radi njih sodnijsko kaznovati, potem je to še toliko bolje, bolje za njih in bolje tudi za našo slovensko ime. Na vsak način pa sem mnenja, da bo nepristranska ugotovitev dejanskega stanja tega zavoda le v korist njega samega, v korist mariborskega meščanstva in v korist našega celokupnega javnega gospodarstva. Zavod, ki stoji danes dobro in sigurno, mora stati odlično.

Ko bo izvršena ta prva moja naloga, bom poskrbel, da preide Mestna hranilnica v roke večinskega zastopstva mestne občine. To zahtevata princip demokracije in princip logike, ki zahtevata, da bodi gospodar zavoda oni, kateri garantira z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo za njegove vloge. Po tej spremembi bo v bodoče izključeno vsako partizansko ali klikarsko izkoriščanje Mestne hranilnice.

Vam je znano, da je uradniški aparat Mestne hranilnice popolnoma samostojno-demokratski in ali bo redukcija?

To vem, ali za mene ni merodajna strankarska pripadnost, temveč sposobnost, točno izpolnjevanje službenih dolžnosti, mislim pa, da bo redukcija potrebna.

Kaj mislite glede kreditov?

Držal se bom točno zakona in pravil Mestne hranilnice, misljenja pa sem, da se bi lahko dali tudi državnim nameščencem manjši krediti proti sigurnemu kritju in bodem to moje stališče pri svetovanju tudi zastopal.

Ljubljanska oblastna skupščina.

Trinajsta seja.

Včeraj zjutraj se je vršila ob 8. uri pol ure trajajoča seja ljubljanske oblastne skupščine. Seja je otvoril in vodil predsednik oblastne skupščine dr. Marko Natlačen, ki je pozdravil velikega župana dr. Vodopivca. Odsolni so bili trije poslanci: gg. Ivan Mohorič, Anton Rojina in Anton Širola-Brnas. Kot tajnika sta fungirala poslanca Lebinger in Peterlin.

Nato je predsednik podal svoje kratko predsedniško poročilo, v katerem je navajal med drugim:

»Pred seboj imate osnutek pravilnika bodočega oblastnega denarnega zavoda, ki ga hočemo imenovati Kranjska hranilnica. Kakor se še spominjate, je naša skupščina sklenila v svoji dvajseti seji dne 30. aprila t. l., da se pooblašča oblastni odbor, da ustanovi lastni hipotekarni zavod, da prevzame v ta namen primeren že obstoječ denarni zavod in da najame v ta namen potrebno posojilo.

Izvršujoč ta sklep, je sklenil oblastni odbor s pristankom finančnega odseka prevzeti Kranjsko hranilnico in sestavil je tudi osnutek pravilnika, ki ga imate pred seboj. Oblastni odbor predlaga, naj skupščina sprejme predloženi načrt uredbe pravilnika za oblastni denarni zavod, imenovan Kranjska hranilnica. Ta predlog odkazujem finančnemu odseku.

Znano Vam je tudi, da je ta skupščina sklenila v svoji seji dne 22. aprila ob priliki razprave o proračunu takso od kinematografskih predstav. To takso, to je 50% pribitek na državno takso, je finančni minister odobrila z odlokom z dne 4. junija t. l. in se taksa

od 25. junija dalje že pobira. Ker so pa za brezhibno pobiranje te takse potrebna podrobna določila, je sklenil oblastni odbor predlagati tej skupščini, da naj skupščina sklene osnutek uredbe glede pobiranja takse od kinematografskih predstav, ki ga imate pred seboj. Tudi ta predlog odkazujem finančnemu odseku.

Za tem je predsednik prečital nad 40 predlogov in prošelj posameznih poslancev in korporacij. Predlogi se nanašajo večinoma na javna dela, kakor ceste, mostove, dalje na podporo raznim kmetijskim zadrugam etc. Med ostalimi predlogi naj omenimo predlog Zbornice (ZOI) za ustanovitev obrtnega muzeja, predlog mestnega županstva v Trzinu, da bi se tam ustanovila strokovna škola šola, predlog glede avtomobilizacije javnega prometa, spomenico Udruženja jugoslovanskih geodetov v Ljubljani glede pravilne uvrstitve po novi gramatiki samoupravnih uradnikov, protest društva gospodarskih in gozdnih uradnikov proti imenovanju kmetijskih nestrokovnjakov na razna mesta ter interpelacijo glede pravilnika za pregled živine na železniških postajah.

S tem je bil dnevni red seje oblastne skupščine izčrpan. Nato se je vršila seja finančnega odseka, danes pa se vrši seja odsekov za javna dela.

Prihodnja plenarna seja ljubljanske skupščine je jutri, v četrtek ob 8. uri zjutraj. Seja ima sledeči dnevni red: 1. Poročilo predsedstva, 2. poročilo finančnega odseka, 3. poročilo odseka za javna dela.

Franjo Aleš:

Posledice ponesrečene dunajske revolte.

Nepričakovani dunajski dogodki so vzbudili v vsej politični javnosti v Evropi široke komentarje, kajti dunajska revolta ekstremnih marxističnih elementov je pokazala, da se delavstvo še vedno ni uklonilo iluzijam socialnih demokratov in da še vedno misli na nasilno izpremembo današnjega gospodarskega in političnega sistema. V resnici, dunajska revolta je iznenadila vse kroge. Kdo bi si mogel misliti, da bo močnejši v Avstriji, kjer zbira socialno-demokratska stranka ca 45% vseh volitev okoli sebe, izzvati radi schattendorfskega procesa tako revolto delavskih množic, ki so tako močne, da že prevzamejo telefon, pošto, železnice itd. in proglašajo diktaturo proletariata? Kdo bi si mogel misliti, da tako minimalno število moskovskih socialistov na Dunaju ob navzočnosti stotisočev in stotisočev socialnih demokratov, pristašev 2. Internationale more zavesti vse mase pod svoj vpliv in že proglašati delavsko-kmetjsko vladavo?

Dunajski dogodki nam jasno prikazujejo, da smo se zelo motili, če smo mislili, da je revolucionarni duh delavskih množic izginil, da se je razredna borbenost delavskih mas zmanjšala. Ti dogodki so nam pokazali, da celo v Avstriji, kjer bi se najmanj mogla pokazati ekspanzivnost komunizma, niso zamrli tisti pritrjeni revolucionarni instinkti delav-

stva, ki je po vsem svojem bistvu v razredni borbenosti ostalo — revolucionarno.

Zanimivo je vsekakor vprašanje: Čemu baš v socialno-demokratski republiki — komunistična revolta?

Na to vprašanje imamo samo en odgovor: avstrijska socialna demokracija je demagoška od skrajnosti. S svojimi revolucionarnimi frazami, s svojimi demagoškimi nastopi je izvajala delavske glasove v boju s krščanskimi socialci. Na svojih kongresih je istočasno odklanjala diktaturo proletariata, a obenem s frazami propagirala isto. S tem postopanjem je pripravila tla za komunistične revolucionarne eksperimente in delavstvo je z julijsko revolto pokazalo, da je mislilo resno s programi, ki so jih servirali z demagoškimi gestami — socialni demokratje.

Komunistov v Avstriji pravzaprav ni veliko in še od teh, kar jih je — je večina emigrantov. Ali oni imajo izkristaliziran program — za resnično izvedbo diktature proletariata — v praksi — in ni se čuditi, da je mogla ta mala, vendar pa idejno izkristalizirana in izborno organizirana peščica ljudi samoljubno voditi stotisoče avstrijskih delavcev.

Socialna demokracija se ni znašla sredi tega boja, tako kot bi se morala. Pokazala se je samo delavstvu kot idejno nemočna, sicer številčno jaka stranka, vendar brez prav-

ve in resnične volje izvesti svoj program. Nastopila je sama proti istim svojim pristašem, katerim je v svojih revolucionarnih frazah sugerirala revolucionarno razpoloženje in tako pokazala, da je popolnoma nemogoča stranka v izrazitem delavskem gibanju, da je nemogoča utrditev svojega vpliva med delavstvom.

Avstrijska socialna demokracija je l. 1927 naredila slično usodno napako, kot jo je napravila nemška socialna demokracija l. 1914. Zato je tudi verjetno, da se bodo posledice ponesrečene dunajske revolte čutile po vsej Evropi.

Ti dogodki na Dunaju pa so tudi pokazali, da socialistične stranke niso dovolj močne, da bi odvrnile delavske in kmetijske množice od revolucionarnega komunizma. Izkazala se je socialna demokracija tako slabotna, da ni mogla ustaviti revolucionarnega vala razburjenih množic; izkazala se je le kot frazerka. Vpliv socialističnih demagoških gesel in parol je bil strašen, kajti mase so verjele, da misli socialna demokracija resno na delavsko vladavo. Zato morem popolnoma mirno trditi, da je avstrijska socialna demokracija povzročila s svojimi gesli dunajsko revolto ker ni računala na psihološko revolucionarno razpoloženje delavskih mas in da je zakrivila ponesrečeno dunajsko revolto.

Dunajski dogodki so znak propadanja avstrijske socialne demokracije, pokazali so, da avstrijska socialna demokracija — kot najboljše orožje proti komunizmu — ni zmožna preprečiti delavskim množicam komunističnega vpliva in da ni zmožna izpodkopati komunizmu tal.

Jasno in popolnoma umljivo je, da se bodo po teh dogodkih tudi mednarodni delavski odnosi precej izpremenili, da se bosta tudi II. in III. (komunistična) Internationale precej preorientirali, kajti ni nemogoče, da bi se revolucionarni elementi ne bi okrepili, posebno radi tega, ker je izgubila avstrijska socialna demokracija, kot idejna voditeljica socialistične internacionale, oblast nad avstrijskim delavstvom, ki bo po teh dogodkih brezdvoma padlo v pasivnost, ali pa se bo zbralo okoli levičarskih elementov. Delavske množice se bodo ali pasivizirale — ne bodo več aktivno sodelovale v socialističnih strankah — ali pa se bodo oprijele namiljivih komunističnih gesel ter seveda na ta način i številčno pojačale komunistične vrste in seveda povzročile nevarnost oboroženega konflikta dveh svetovnih velesil: meščanstva in proletariata.

Dunajski dogodki so resen signal vsemu svetu, da se komunizma še ni posrežilo zatreti in da ta še vedno misli na čas, ko naj komunistične sile upostavi diktaturo proletariata.

Težko vprašanje.

Smo sredi počitnic. Mladina se veseli svoje prostosti in zadovoljno uživa svoj mir, toda stariši se s skrbjo vprašujejo, kaj bo z otroci. Vprašanje, ali z otroci v šolo ali v rokodelstvo, ali naj jih obdrže doma ali naj jih pošljejo v tujino, je postalo z ozirom na težke gospodarske razmere pri nas doma jako zgočeno narodni problem.

Predložimo si dejansko stanje. Že danes vidimo, kako silno so prenapolnjeni vsi poklici, za katerih izvrševanje je predpisana posebna šolska izobrazba. V Sloveniji čaka na službo, torej na vsakdanji kruh, lepo število zdravnikov. Nedavno je bilo rečeno na merodajnem mestu, da jih je 50. Potem je že danes brez posla lepo število tehnikov vseh strok. Tudi pravnikom in filozofov ne gre dosti bolje. Brezposelnost v trgovski stroki je pa pri nas že katastrofalna.

Tak je položaj za šolane ljudi v Sloveniji že danes, a kakšen še bo! V naši državi imamo tri vseučilišča, ki jih obiskuje okoli 12 tisoč dijakov. Seveda vsi dijaki ne bodo svojih študij končali na predpisani način, mnogo pa le. Kam pojde vse to? Ravno tako so prenapolnjene srednje šole vseh vrst in vse, kar prihaja iz njih, računa na eno ali drugo javno službo z vseučilišniki vred. Tako gre vse po vrsti.

To stanje mora pripeljati mladino v težko materialno in duševno krizo. V materialno, ker je nemogoče, da bi država vese mlade ljudi, ki zapuščajo šole, preskrbela z javnimi službami. Državna uprava mora računati z dohodki, ki niso neomejeni, ampak imajo svojo nepremično mejo v davčni zmognosti davkoplačevalcev. Več javnih nameščencev državna uprava ne more in tudi ne sme zaposliti kakor jih neobhodno potrebuje, prav v nebeni stroki ne. Še manj seveda, če nima dovolj denarja zanje. Kakšne obrti se pa vseučilišniki in srednješolci navadno ne uče. Kam naj se torej obrača tista mladina, ki je država ne more zaposliti? Zaposliti si je namreč treba, da država nima dolžnosti vsakomur, kdor izvrši kako šolo, preskrbeti vsakdanji kruh, ker država tudi nikogar v višje šole ne sili. Kdor izvrši svoje šole, ima pač pravico, da se poteguje za kako javno službo, a država, kakor rečeno, nima dolžnosti, da mu jo preskrbi.

Druga stran je duševna kriza, ki navadno zadene ljudi brez posla, zlasti šolane. Dejstvo je, da živi še dandanes silno mnogo ljudi v prepričanju, da je fizično delo nekaj manjvrednega in da se čutijo mnogi šolani ljudje sami za socialno degradirane ali pa deklasirane, če se morajo vsled sile razmer oprijeti kakega poklica, ki ne odgovarja njihovu šolskemu znanju. Ali pa te nesrečneže (če so res nesrečni) smatrajo za degradirane in deklasirane drugi ljudje. Občutek socialne degradacije pa ustvarja silno nezadovoljstvo in duševno potrtost, ki onesposablja degradirane za intenzivno delo v kaki drugi stroki. Ti ljudje se čutijo večno nesrečne, a njihove nesreče je kriv samo — predsodek.

Tudi v naših inteligenčnih krogih je silno razširjeno naziranje, da je n. pr. za sina dvornega svetnika silna sramota, ako ne bi dosegel državne službe, čeprav v nižjem činu in cela družina se počuti ponižano, če postane sin ključavničar. Ti staroverski nazori, ki

prav nič ne spadajo v moderno dobo, ki enako visoko ceni in spoštuje vsako delo, čeprav ga ne plačuje enako, ampak po gotovih realnih in gospodarskih potrebah, — ti nazori so prav mnogo krivi krize naše mladine, ki je že tu in ki bo še vedno hujska.

Kakor vse kaže, se pri nas dandanes vse strahovito boji in izogiblje produktivnega, ustvarjajočega dela. Resnica je, da to delo ni lahko in da se pri takem delu rade umažejo roke ali pa obleka. Ljudje pa po zabljajo, da je danes za umivanje rok dovolj mila in vode na razpolago, za varovanje obleke pa imamo plašče za delo ali posebne obleke. Praktični Amerikanci cenijo produktivno delo tako visoko, da je tudi delavec polnopraven gentleman, ko se zvečer po delu osnaži in preobleče.

Prav nič ne bi škodovalo, če bi se znalo več naših fantov oprijeli rokodelstva kakor se jih danes. Naša dežela je majhna in njena potreba po šolanih ljudeh je kmalu krita. Mi smo bili zaradi siromašnosti ali pa slabega obdelovanja polja že od nekdaj prisiljeni, da smo izvažali ljudi, ki niso nesli s seboj na tuje družega kakor dvoje rok. Rokodelcem pa so pota odprta po vsem svetu, tu več, tam manj. To je za mlade ljudi neprecenljive vrednosti, a še več je vredna neodvisnost in svoboda, ki jo človeku daje zavest, da gre lahko, kamor hoče, pa nikjer ne bo lačen.

Mišljenje, ki vodi še danes večino naših ljudi pri izbiri poklica in pri odločitvi o tem, ali naj pošljejo svoje otroke v šole ali v obrt, bo treba torej že z ozirom na obstoječe razmere prav temeljito revidirati. Bolje bo, če to store ljudje sami pravočasno, kakor pa da bi razmišljali o tej stvari šele takrat, ko se že ne bo dalo nič več popraviti.

Politične vesti.

= Sv. Pribečević in volilna nasilja. »Obzorje« piše: »Komaj so se začeli prižigati nad volilnimi nasilji demokrati kot vladna stranka, so se oglasili tudi pasičevci. Najbolj debele solze pa pretaka Svetozar Pribečević. On je najbolj infamen v tem. Brez sramu in ne da bi ga oblika rdečica, protestira on proti volilnemu nasilju in primerja te volitve z onimi pod Kruenom, čeprav sta minili šele dve leti od krahovitih volitev l. 1925, ko je on postavil Hrvate izven zakona, jih internal kot sužnje in iznašal najboljšo volilno matematiko, presipavanje kroglice.« — Pri nas svojega mojstra verno posnema njegov učenec dr. Žerjav. Tudi la vpije o volilnem terorju v Sloveniji, ne da bi zardel.

= Dobro mu je povedal. Ko je vladal še slavni »Nacionalni blok« pod vodstvom Sv. Pribečevića ni bil nihče bolj vnet zagovornik Sv. Pribečevića kakor časnikar Krsta Cvečarić, ki je pel slavo Pribečeviću zaradi njegovega velesrbsstva. Danes pa, ko Pribečević napada sedanjo vladu baš radi tega, čes, da je »velesrbska«, očita Cvečariću Pribečeviću: Danes Pribečević napada vladu, ker mu je presrbska in hoče vpeljati srbsko hegemonijo v naši državi. Srbska hegemonija pa je bila mnogo bolj izražena v vladi »nacionalnega bloka«, kot v današnji. Zakaj torej kričite?

= Spor med radikali in demokrati v Beogradu. Govor Ljube Davidovića na nedeljskem zborovanju v Beogradu se še vedno jako živahno komentira. Demokrati veljajo izjavljajo, da bodo v kratkem zahtevali izvršitev vseh njim danih obljub. Če jim vlada ne bo ustregla, bodo izvajali posledice, ker se samo z obljubami ne zadovoljujejo več. Ureditve razmerja med obema strankama je postala po govoru Ljube Davidovića aktualna. Ker je Velja Vukičević sedaj odsoten, a se vrne koncem tedna v Beograd, smatrajo, da se bosta takrat sestala Vukičević in Marinković, da ureditva vsa sporna vprašanja. Ako Vukičević ne bi pristal na izvršitev svojih obljub, bi demokrati izzvali vladno krizo. — Vse te napovedi pa so več ali manj kombinacije, kajli tudi demokrati imajo velik interes na tem, da ostanejo v volilni vladi.

= Celje — pribečelišče delavskih strank. V nedeljo 17. t. m. so se vršile v Celju konference delegatov Socialistične stranke Jugoslavije (Kristanovci), Socialno - demokratske stranke Jugoslavije (bernotovci) in delavsko-kmetjskega republikanskega bloka (komunisti). Konference so potekle precej burno, ker ni bilo enotnosti med delegati. Socialistična stranka (kristanovci) je hotela dobiti pod svoje okrilje komuniste, ali se ji to ni posrečilo, ker bodo delavsko-kmetjska republikanska stranka (levičarji) in socialni demokratje (bernotovci) postavili enoten delavsko - kmetjsko listo pod firmo: delavsko-kmetjski republikanski blok. Nosilec liste SSJ v mariborskem volilnem okrožju bo g. Petljan, uradnik OUZD v Mariboru, nosilec delavsko - kmetjskega republikanskega bloka v mariborskem okrožju pa učitelj Vinko Minderdorfer. Za ljubljansko volilno okrožje so določili za listo delavsko - kmetjskega rep. bloka dr. Milan Lemež, kar smo že javili. Socialistična stranka še ni postavila nosilca liste v ljubljanskem okrožju.

= Demokratčni muslimani v Hercegovini ne bodo nastopili na skupni listi. Pogajanja med bosanskimi muslimani in demokrati radi skupnega nastopa v Hercegovini so se razbila. Muslimani so na pogajanjih zahtevali zase okrožja, Mostar, Konjice in Stolac, do čim so demokrati zahtevali, da bodo na prvem mestu skupne kandidatne liste kandidirali demokrati v vseh okrožjih Hercegovine. Demokratiki in muslimanski delegati se niso sporazumeli, in morda pride do novih pogajanj.

= Chamberlain obišče Berlin. Angleški minister za zunanje zadeve bo obiskal še letos Berlin, vsekakor še pred jesenskimi zasedanjem Društva narodov. Njegov obisk v Berlinu spravljajo v zvezo z angleškimi poskusi, da razdvoje Nemčijo in Rusijo in pridobijo Nemčijo za angleško konservativno politično orientacijo.

= Tudi Rumuni se oglašajo. Na zborovanju v Vrhu so sklenili zastopniki rumunske narodne manjšine, da postavijo za te volitve svoje lastne kandidate. Manjšina rumunskih zastopnikov je bila za sodelovanje z Nemci.

Dnevne vesti.

— Čudne razmere. Beograjska »Politika« poroča: Te dni se je zagovarjal pred nekim sodiščem v južni Srbiji neki kapetan, komandir obmejne čete na zelo eksponiranem kraju. Obtožen je bil, da je razžalil župana obmejne občine, ki je notoričen hajduk. Kapetan je pred sodiščem dokazal, da ni hajduk samo župan, temveč da so tudi nekateri drugi občinski možje in celo tamošnji srezki pisar bivši tatovi. Sodišče je kapetana oprostil vsake krivde in kazni, vendar pa je moral plačati stroške. Po proglasitvi sodbe mu je sodnik blagohotno in privatno svetloval, da naj rajši ne hodi v občinsko hišo in ne vzemirja župana. Kaj se je zgodilo z županom hajdukom in tatinsko tolpo, ki jo je kanonik razkril, o tem zgodovina doslej molči.

— Navijanje cen v primorskih hotelih. Gošči v primorskih krajih se še vedno pritožujejo radi navijanja cen v hotelih. Vsled tega je poslala zveza kopališč ministru trgovine in industrije predstavo, v kateri zahteva, da se pošlje v Primorje inspektor, da se o navijanju cen prepriča in poskrbi za to, da bodo krivci kar najstrožje kaznovani.

— Hercegovinci iščejo po drugih krajih države dela in zaslužka. V Hercegovini se obeta tako slaba letina, da navdajajo prebivalstvo v nekaterih krajih težke skrbi, kako se bo preživelo. Mnogi bi se radi izselili v južno Ameriko, od tam pa prihajajo zelo neugodna poročila. Delo je težko, pogosto ga pa sploh ni dobiti, plača je slaba, podnebje ne zdravo. Zato so jeli odhajati ljudje trnemoma v Slavonijo, Vojvodino in Srbijo, kjer upajo da dobe delo ob priliki žetve. Te dni jih je odpotovalo v enem dnevu iz Mostarja preko 300.

— Nov list. Predvčeršnjim je prišel v Sarajevu ponovno izhajati »Narod«. V svoji prvi številki izjavlja list, da se bo odločno zavzemal za demokracijo.

— Prepovedani listi. Listom: »Acht-Uhr Abendblatt«, ki izhaja v Berlinu in temšvarskim listom: »Banatuk«, »Temesvarer Tagblatt«, »Temesvari Hirlep« in »Tribuna Banatului« je odvzet poštni debit, ker pišejo proti interesom naše države.

— Popravilo telefonskih prog. Ministrstvo pošte in brzojava je odobrilo večje kredite za nabavo materiala za popravilo telefonskih prog. Z deli se prične še tekoma tega meseca.

— Konferenca o vprašanjih tujkega prometa. Od 22. do 24. t. m. se vrši v ministru trgovine in industrije konferenca zvez za pospeševanje tujkega prometa. Konferenca bo razpravljala o vseh aktualnih vprašanjih.

— Državna obrtna banka deli kredite. Obrtna banka je pričela dajati kredite. Kredite izdajajo tako podružnice kot centrala v Beogradu.

— Brezplačna zdravniška preiskava izseljencev. Ministrstvo za socialno politiko je opozorilo mestne uprave, da so zdravniška izpričevala, ki so potrebna za izseljenje, brezplačna.

— Uradni list št. 77 z dne 16. t. m. objavlja pravilnik o prijavljanju nalezljivih bolezni in o zbiranju podatkov o njih gibanju. — Žična železnica na Pohorje. Ministrstvo za šume in rudnike je odobrilo večji kredit za zgradbo žične železnice na Pohorje. Dela so se že pričela.

— Ornitološki observatorij in poštne takse. Poštinska prostost Ornitološkega observatorija je razširjena tudi na opazovalce te ustanove. Poštne prosti torej niso samo vsi uradni dopisi, ki jih pošilja zavod državnim oblastim, uradom in umetniškim zavodom, temveč tudi medsebojno dopisovanje Ornitološkega observatorija z opazovalci, ki mu pošiljajo podatke o selitvi ptic. Take dopisnice morajo imeti pripombo: »V zadevah Ornitološkega observatorija. Poštne prosto.«

— Prihod ameriških turistov v Zagreb. Včeraj je prišlo v Zagreb 150 izletnikov iz Severne Amerike. Izletnike vodi novinar Palandač iz Chicaga.

— Brivski kongres. Dne 9. in 10. avgusta se vrši v Sarajevu redni letni kongres brivcev. Kongresa se udeležijo delegati iz vse države.

— Razpisano učno mesto. Na državnem moškem učiteljskem v Mariboru je razpisano učno mesto za petje in glasbo. Prošnje je vložiti do vstetelega dne 5. avgusta t. l. Podrobnosti glej v »Uradnem listu«.

— Iz državne službe. Imenovani so: ekonomsko-finančni referent prosvetnega ministristva v p. dr. Ivan Karlin za politično-upravnega uradnika pri velikem županu ljubljanske oblasti; višji komisar ministristva za socialno politiko v p. Mate Suhač za politično-upravnega uradnika istotam; Ivan Sotšek, pisarniški ravatelj v ministristvu za trgovino in industrijo v p. pa za pisarniškega ravatelja istotam. Premješčen je politično-upravni uradnik pri okr. glavarstvu v Logatec dr. Dioniz Maraf k okr. ekspozituri v Škofji Loki kot upravnik ekspoziture.

— Iz konzularne službe. Za našega konzula v Bratislavi je imenovan dosedanj tajnik našega konzulata v Madridu Avgust Mišetič. Dosedanji naš konzul v Bratislavi J. Berić je vpoklican v ministristvo za zunanje zadeve.

— Zdravje rumunskega kralja Ferdinanda. Iz Bukarešte poročajo: Izdan je bil službeni komunik, v katerem izjavljajo zdravniki, da se je zdravstveno stanje kralja Ferdinanda znatno izboljšalo. Kralj je dobil zopet apetit ter namerava že tekoma t. m. odpotovati na Sicilijo.

— Drugi polet San Francisco — Honolulu se je ponesrečil. Letalca Smith in Bronte, ki sta nameravala poleteti iz San Francisco v Honolulu, sta morala pristati, ker jima je zmanjkalo bencina, 710 milj severovzhodno od Honolulu-a na morju. Poslala sta na vse strani brezžične klice na pomoč. Več parnikov je odhitelo s polno paro na kraj nesreče. Razven tega je pripravljeno za slučaj, da parnikl smer zgreše, trimotorno letalo. Letalca sta imela na krovu rešilni čoln.

— Nравnostna izpričevala za medicine. Pruski minister za socialno politiko je izdal okrožnico, ki zahteva, da predloži vsak kandidat medicine pred izpitom нравnostno izpričevalo. K izpitu je pripustiti samo take kandidate, ki se izkažejo, da niso bili niti sodnijsko niti policijsko kaznovani. Kandidat ki tega ne more dokazati, mora vložiti preden se prijavi k izpitu, prošnjo na ministristvo, da mu stvar spregleda. Isti pogoji veljajo za pripustitev k izvrševanju enoletne bolniške prakse.

— Ossip Dimov v Evropi. Ossip Dimov, eden od najbolj znamenitih sodobnih ruskih dramatikov je prišel nedavno iz Amerike, kjer je bival nad eno desetletje, za dalje časa v Berlin. V Ameriki so igrali njegovo dramo »Bronx Express« skoraj tri leta pred razprodano hišo. V Ameriki je napisal tudi dramo »Nju«. Dimov namerava izdati sedaj v Nemčiji celo vrsto svojih del, pesnitev, romanov in dram. Radj uprizorilne ene od svojih dram se hoče z Maxom Reinhardtom sam pogajati.

— Aretacija komplica ponarejevalca dvodinarke Planinška. Predvčeršnjim so priveli v zapore okrožnega sodišča v Novem mestu cigana Janeza Brajdiča iz St. Jurja pri Mirni peči, ki je predsedel že devet let — ječi radi ponarejanja denarja. Brajdič je sedel lansko leto v zaporu radi tatvine skupaj s Plahinškom, ki se je nahajal v preiskovalnem zaporu radi suma fingiranega konjurca. Pri tej priliki je Planinšek Brajdiča na dolgo in široko izpraševal, kako in s kakšnimi pripravami je ponarejal bankovce. Brajdič mu je vse natančno povedal. Planinškov model je po Brajdičevi izpovedbi pravtako izdelan, kot je bil njegov.

— Novi gozdni požari v Bosni. Iz Sarajeva poročajo: V šumi na Ravni planini in na planini Treskavici sta izbruhnila dva manjša gozdna požara, ki pa sta ju prebivalstvo in orožništvo lokalizirala in pogasila, še predno sta zavzela večje dimenzije.

— Volja nadloga v Hercegovini. V goratih krajih Hercegovine so se volkovi tako razmnožili, da so postali takorekoko popolnoma domači. Dočim je prej volk zbežal, čim je kdo nad njim zaupil, napada zver sedaj živino brez strahu spričo ljudi. Pri Masni Luki so raztrgali te dni volkovi enemu kmetu šest konj, drugemu pa tri.

— Boj neoboroženega človeka z volkom. Seljak Novica Čutuković v Izvorih v Hercegovini je začel te dni sredi noči v ovčji staji prestrašeno bleketanje. Ne vedoč, kaj je temu vzrok, je hitel v stajo neoborožen. Komaj pa je vstopil, je navallil nanj stekel volk. Pričela se je ljuta borba, v kateri je seljak kmalu podlegel. Takoj nato so prihiteli s koli in sekirami oboroženi sosede, ki so volka ubili. Čutuković je vsled prevelike izgube krvi kmalu nato umrl.

— Sladkorna bolezen in nje moderno lečenje. Založništvo Walther Heinisch v Karlovi Varah je izdalo knjižico »Šešerna bolezen in njeno moderno lečenje«, ki jo je spisal kopališki zdravnik specialist dr. M. Besarović. V tej knjižici najdejo koristna navodila vsi, ki trpe na sladkorni bolezni. Knjižica stane 20 Din in se bo dobivala po vseh knjizarnah ter jo najtopleje priporočamo.

— Stekel pes ogrizel 7 oseb. V selu Badovinu je ogrizel stekel pes sedem kmetov. Končno se je ljudem posrečilo, da so psa ubili. Vsi poškodovanci so bili poslani v Pasturjev zavod v Valjevo.

— Poskušeni samomor razočarane devojke. Pred neko lekarno na Jelačićevem trgu v Zagrebu je hodila predvčeršnjim zvečer okoli 8. ure neka starejša gospodična nervozno gori in doli. Nenadoma je vzela iz ročne torbice malo stekleničico ter izpila vsebino. Kmalu nato se je v hudih kričih zgrudila. Pasantii so jo spravili v bolnico. Izprali so ji želodec. V par dneh bo popolnoma okrevala. V njeni ročni torbici so našli razven legitimacije, iz katere je razvidno, da je kandidatinja samomora identiteta z 38-letno šiviljo Gizelo Kornfein, okoli 1400 Din gotovine, ostro britev in več poslovnih pisem. Eno od pisem je bilo naslovljeno na gospoda Boga. Vsebovalo je besede: »Ljubi Bog! Odpusti mi vse moje grehe in dovoli mi, da objamem v Tvojem kraljestvu svoje drage roditelje.« Drugo pismo je bilo naslovljeno na enega njenih prijateljev. Iz pisma je razvidno, da sta živela Gizela in njen prijatelj dalje časa v ljubezenskih odnosih, da pa jo je prijatelj brez njene krivde zapustil. Razven poslovnih pisem so našli v ročni torbici tudi nekaj lističev, na katerih opisuje bol svoje razočarane duše, katere nihče ne razume. Če je tirala nesrečno dekle v smrt nesrečna ljubezen ali kaj drugega, ni znano, ker Gizela noče o tem ničesar izpovedati. No, najbrže je bil motiv poizkušene samomora nesrečna ljubezen.

— Osiješke knjigarne. Nekdo piše v »Večeru«. Koncem meseca junija sem bil po opravkih v Osijeku. Pogledal sem v izložbo neke knjigarne v bližini liceja in dekliške šole. Videl sem sledeče knjige: »Kako se obvarujemo nosečnosti«, »Kako si ohranimo lepoto«, »Kako se izdelujejo pomade«, »Kako očaramo moške«, »Kdo je bil oče Franca Jozefa«. Samo ena je imela naslov: »Kako se ukuhava sadje«. Vprašal sem prijatelja, kaj poretče on k temu. Odgovril je: »Mari ne vidiš, da so to same knjige o konserviranju?«

— Deložacija železniškega komisarijata. V Virovitici je obstojal od leta 1925, odkar je bila evakuirana Baranja, železniški komisarijat. Njegove funkcije so bile premeščene lansko leto na policijo. Komisarijat je uradnoval na železniški postaji. Njegov glavni posel je vidiranje potnih listov. Te dni je postajenačelnik komisarijata deložiral, vsled česar uraduje komisarijat sedaj pod milim nebom.

— Zločin 15-letnega vajenca. Te dni je aretiral neki policijski stražnik v Subotici tri mlade fante — vajence, ker so sumljivo razmetavali denar. Na policiji se je izkazalo,

da izvira denar iz roparskega umora, ki ga je izvršil 15-letni mizarški vajenec Stefan Keller. Keller je srečal na cesti svojega 10-letnega tovariša Dušana Grbića, katerega je poslal mojster v trafiko, da bi poravnal tam račun 2000 Din. Keller se je na denar poklonil. Zvalil je Grbića izven mesta na samoto. Tam ga je podrl na tla, zvezal, oropal, nato pa vrgel v kanal za fekalije, kjer je fant utonil. Ko se je Keller pri zaslišanju dobro izjokal, je postal korajžen ter jel pripovedovati z zanosom, kako je izvršil zločin. Izjavil je, da so ga zapeljali članki o transoceanskem poletu Lindbergha in Chamberlina. Odkar je čital te članke, je sanjal vedno o tem, kako bi prišel do denarja, si kupil aeroplan in poletel v Ameriko. Ko je srečal Grbića, se mu je porodil v glavi načrt, da ga umori in oropa. Z denarjem si je nameraval kupiti več srečk, v nadi, da zadene dobiček kakoga pol milijončka Din.

— Dva ponarejevalca vina kaznovana. Pred policijo v Velikem Bečkeruku se je vršila te dni obravnava zoper ondota kemika Otona Fodorja in Teodorja Leichingerja, ki sta bila ovodena, da sta fabricirala in prodajala umetno vino. Ker je prodaja umetnega vina v Vojvodini prepovedana, je zaslila policija pošteniškoviča vsakega za mesec dni zapore, vrhu tega bo plačal vsak izmed njiju 500 Din denarne globe. »Weinpantscherja« sta se pritožila. Po našem mnenju sta še premalo dobila.

— Dobavljanje pokvarjenega mesa za budimpeštanske klinike. V zvezi z afero dobavljanja pokvarjenega mesa za budimpeštanske klinike je bilo aretiranih zopet več dobaviteljev in kliničkih uslužbencev. Med drugim je bil aretiran tudi univerzitetni profesor prelat Josip Segsen.

— Amerikansko - zenitistična reklama v Beogradu. Beograjski pesnik Branko V. Poljanski je znan eksaltiranec, ki ima za seboj že lepo število škandalov. Pred šestimi leti je povzročil moderni pesnik — »zenitist« v Pragi na nekem predavanju velik pretep. Za umetnost navdušeni ljudje so ugasnili luči, razbijali stole ter klestili drug po drugem. Leta 1922 je povzročil sličen tumult v Zagrebu. Pred par meseci je insceniral na predavanju Rabindrantha Tagore v Beogradu grd škandal. Izživljal je indijskega pesnika ter ga razžalil pred polno dvorano z izrazom »Hochstapler«. Te dni mu je šinila v glavo zopet originalna. Ker njegovih zenitističnih umotvorov skoraj nihče ne kupuje, je odnesel preostalih 2000 izvodov svojih del na ulico in sicer na Terazije in Korzo, ob času, ko je bil tam največji promet ter jel deliti knjige med občinstvo brezplačno. Sprva je bil marsikdo frapiran ter se knjige, na kateri je bila označena cena 15 Din ni prav upal vzeti, boječ se, da mu jo bo treba plačati. Ko pa so videli ljudje, da misli Poljanski resno, so se za knjige kar trgli in okoli zenitista se je zbrala tako velika množica ljudi, da je 15 stročnikov s strahom pričakovalo, kdaj se bodo stegli. Predno je razdelil mladenič zadnje izvide, je harangiral množico. Govoril je v stilu modernega Mesije in sicer tako, da se je marsikomu zameril. Tem večji uspeh je imel pa pri naivnih mladih dekletih, ki so vzklikale: »Kako je zanimiv!« »Oh, pa kako lep!« itd, ter ga prosile za avtograme. V svojem govoru je pesnik občinstvo, ki nima interesa za moderno poezijo neusmiljeno okrcal. Končno je izjavil, da ne bo več pisal. Eden od poslušalcev pa je spoznal, da gre zgolj za amerikansko - zenitistično reklamo, zato je vzkliznil: »Doli Lindbergh! Živio Poljanski in njegov Rdeči petelin!« (eno izmed pesnikovih del, ki jih je delil med občinstvo), nakar so se ljudje iznenadeni razšli. Vsa komedija je trajala kakih 20 minut. Tekom tega časa je razdelil Poljanski med ljudi vseh 2000 izvodov svojih del, kar reprezentira v prodajni ceni 30.000 Din. Vprašanje je le, če se bo Poljanskemu ta amerikansko - zenitistična reklama izplačala.

— Ognjegasei, ki so prišli dve leti prepozno. Te dni se je pripetila ognjegasec v Passau-u komična stvar. Organizacija je sklenila, da se udeleži gasilske slavnosti v Raabu. Pred par dnevi se je odpeljala deputacija 14 gasilcev z društveno zastavo proti Raabu. Med vožnjo pa se je izkazalo, da se je vršila slavnost že pred dvema letoma. Poveljnik je pogledal najbrže nekoliko pregloboko v kozarec. V pisarni, kjer tudi nima ravno vzornega reda, mu je prišlo v roke vabilo na slavnost. Mož datuma ni pogledal in tako je prišlo do pomotnega potovanja. Ker pa se je vršila to pot slučajno isti dan nekje v bližini res gasilska slavnost, so ognjegaseci na prihodnji postaji izstopili ter se udeležili slavnosti. Tako so imeli zadoščenje, da vsaj te slavnosti niso zamudili.

Ljubljana.

— Iz tajništva mestnega odbora NRS. — Podpisani mestni odbor NRS opozarja svoje člane, da poteče reklamacijski rok za občinske volitve v Ljubljani dne 23. t. m. in da so volilni imeniki vsakemu članu na razpolago v tajništvu med uradnimi urami, kjer se lahko vsak član prepriča o pravilnem vpisu. Uradne ure so: dopoldne od 9. do pol 13. ure in popoldne od 16. do pol 19. ure. — Mestni odbor Narodne radikalne stranke v Ljubljani.

— Ponesrečen vlom. Predvčeršnjim zvečer okoli 22. ure je zagledal Tornagov hlapec z dvorišča hiše svojega delodajalca, Poljanskega česta 12, da pleza na verando neznan individvij. Seveda mu je bilo takoj jasno, da gre za tat, ki hoče priti z verande v stanovanje. Ko je pripezel neznanec na verando, je hitel hlapec skozi vežo po stopnicah v stanovanje, od tam pa na verando. V kotu je čepel tat. Ker je bil hlapec neoborožen se je bal, da bi utegnil biti lopov oborožen, zato se ga ni upal prijeti. Pravtako pa se je bil hlapec. Jela sta se drug drugemu umikati, končno pa je izginil tat po isti poti, po kateri je bil prišel, predno je utegnil priklicati hlapec pomoč.

— Angleško sukno za moške obleke po solidnih cenah pri FRANCU PAVLINU, Gradisce št. 3.

PRIMORJE.

Zanimanje za Dalmacijo. Agitacija za Dalmacijo je postala v zadnjem času neverjetno živa. 14. t. m. se je vršilo na univerzi v Rimu odkritje spominške plošče v spomin Viljemu Oberdanku in Fr. Rismond. Plošča nosi sledeči napis: Imenu Tržačana Viljema Oberdanka, ki je s tega učnega mesta krenil, da izvrši masšujoče žrtvovanje za odrešenje svoje zemlje, hoče rimska univerzitetna mladina na veke pridružiti ime Francesca Rismonda iz Splita, borca in mučenika za isti ideal, ki nikoli ne ugasne. Tekom iste slovesnosti je bil v veliki auli univerze odkrit bronasti kip predsednika vlade Mussolinija. Govorili so senator Cippico, on. Dudan in rektor Del Vecchio. Padle so na stolone in stolone mladih dijakov rimske univerze, je rekel med drugim rektor, sin stolone in stolone sinov iz vseh delov Italije. Z njihovimi žrtvami je bila dosežna in izpolnjena Oberdankova vroča želja. Mar so bili doseženi vsi cilji? Mar so bile izpolnjene vse vroče želje? Ne prihaja do nas nikak jek bolesti iz obrežja, kjer je že zmagovito vihrala naša trobojnica, a je bila potem sneta? Ker je živim prepovedano govoriti, poslušajmo glas mrtvih. Iz njihove nepregledne trume se dviga glas, ki ga pobožno čujemo v svojih srcih. Kdaj so avstrijska vešala v stanu spremeniti usodo zemlje, ki nosi sadove Rima? Poklonimo se v pobožni zbranosti. Ljudje minejo. Človeške ideje pa ostanejo večne. Italija, mati češčena, da bi mogla postati velika in srečna, kakor so to hoteli tvoji sinovi, ki jim je bila lahka smrt za Te. Za rektorjem sta govorila še senator Cippice in poslanec Dudan, ki sta istotako poveljevala zaslugi obeh mučnikov.

0 spremembi priimkov. Posvetovalna komisija za poitalijančevanje slovanskih priimkov v tržaški pokrajini, katere član je v najnovejšem času tudi po svojih spisih o jugoslovanski literaturi in po svojem slovobstvu znani in prostuli Arabas Urban, se je v drugič sestala 12. t. m. in je preštetala 47 predloženih prošenj za spremembo priimka v italijansko obliko. Veliko teh prošenj je ugodno rešila, pa je seveda, kar je bilo po pisanju fašistovskih glasil tudi pričakovati, šla daleč preko svojega delokroga, saj je imela prepustiti le spremembe v prvotno italijansko ali latinsko obliko (vse druge spremembe bi morale romati po dolgi birokratični poti in bi se zanje moralo plačati precejšnje pristojbine, ki je v sedanjih političnih razmerah v Italiji docela razumljivo). Tako se je ugodno izrazila o sledečih spremembah: Freisinger v Frassini, Gmeiner v Maineri, Kervischer (?) v Cervi, Družeta v Drušella, Bonac v Bonatti, Suska v Sussa (?), Peterlin v Pedrini, Gallovich v Galli, Ciak v Ciaco, Nietsche v Nice ..., Veljavk v Velia, Zadhovic v Zatti, Milloch v Millico. Komisija pa je tudi že pričela sestavljati seznam slovanskih priimkov, ki se bodo tudi proti volji nositeljev spremenili v italijanske priimke. Mem tem pa pošiljajo zlasti na Goriškem razni fašistovski odbori slovanskim kmetom poziv, naj spremenijo svoj priimek v italijanski in jim že navajajo tozadevno italijansko obliko.

Pojasnilo o pravem in nepravem „Florian“-u.

Na mnoga vprašanja glede »pravega in nepravega Floriana« smo primorani, v interesu kupovalcev in resnice, sledeče objaviti:

Od leta ustanovitve 1908 sem, je znan po Sloveniji kot domače zdravilo za želodčne in druge slabosti rastlinski liker »Florian«, izdelan po originalnem receptu iznajditelja Edmunda Kavčiča od Rastlinske destilacije »FLORIAN« v Ljubljani, prej Prešernova ulica, sedaj Gosposvetska cesta.

Sloves tega želodčnega okrepčila je porabila pred nekim časom novoustanovljena tvrdka J. Jeras in drug. Moste pri Ljubljani, na način, da je začela prodajati pod imenom naše izdelovalnice »FLORIAN« in pod našo dobroznano etiketo popolnoma drug liker, opiraje se na to, da je prej priglasila brez vednosti lastnika Rastlinske destilacije »Florian« pri registru varstvenih znamk v Beogradu originalno etiketo destilacije »FLORIAN« kot svojo lastno etiketo.

Razen tega zlorablja imenovana tvrdka naš stari reklamni znak za svojo reklamo, imenuje se v svojih reklamah celo »bedinoc« ali pa »edino pravo« izdelovalnico »Florian« in

označuje celo na lepkih drug izdelke z imenom »Florian« kot falsifikate!

Ugotavljamo, da je tvrdki E. Jeras in drug sestava rastlinskega likerja »Florian« popolnoma neznan in,

da izdelek te tvrdke nima z našim pravim, originalnim izdelkom »Florian« nikake sorodnosti ne po sestavi, ne po okusu, ne po učinku.

V obrambo naših lastninskih pravic do imena »Florian«, do naših etiket in znamk teče v Beogradu tožba, katere izid v kratkem pričakujemo.

Opozarjamo cenjene kupovalce, da, dokler traja zloraba našega imena »Florian« za nepravilni izdelek, zadržati pristnost pravega »Florian« samo dobro vidni napis »Originalni Kavčičev Florian« ali pa dobro vidni napis:

Za pristnost Jamči

Edmund Kavčič

na originalno zamašenih steklenicah.

Rastlinska destilacija

»FLORIAN«

(izdelovalec Edmund Kavčič)

družba z o. z.,

v Ljubljani, Gosposvetska cesta.

Sport.

KOTURASKI SAVEZ KRALJEVINE S. H. S. »PODOBOR LJUBLJANA MESTO«.

V nedeljo se je vršila dirka na 50 km kot prvi termin prvenstvenih dirk, na progi Ljubljana—Blagovica—Domžale, katere so se udeležili v podoboru včlanjeni klubi ASK Primorje, Ilirija, Disk in Sora. Vreme je bilo zelo neugodno, ker je okoli pokone pričelo deževati ter so bile ceste v zelo slabem stanju, dirkači došli na cilj so bili tako blatni in premočeni, da jih ni bilo spoznati. Po dolgem odmoru je startal zopet znani favoriti in olimpij Primorja Kosmatin, kateri je zopet v dobri formi. Borba med njim in znanim favoritom Ilirije Solarjem, je bila zelo napeta ter je komaj s polkolesno dolžino v velikem spurtu zmagal Solar. Sicer je pa cela vodilna skupina obstoječa iz Kosmine, Zanoškarja, Mezeta, Valanta, Pelca, Nagodeta in Pestotnika pokazala, da so vsi v izborni formi, ker so v gosti grupi pasirali cilj, v komaj dveh kolesnih dolžinah za Solarjem in Kosmatinom. V nadaljnjih razpisanih dirkah za prvenstvo, pričakovati je torej najostrejša borba in lepih sportnih uspehov. Kljub popolnoma mehki in blatni cesti so dosegli dirkači nastopne rezultate:

1. Solar Josip (Ilirija) 1 ura 46 min. 2 sek.
2. Kosmatin Ivan (ASK Primorje) 1 ura 46 min in 2¹/₂ sek.
3. Kosmina Alojzij (ASK Primorje) 1 ura 46 min in 2¹/₂ sek.
4. Zanoškar Srečko (ASK Prim.) 1 ura 46 min in 2¹/₂ sek.
5. Meze Vilko (Ilirija) 1 ura 46 minut in 2¹/₂ sek.
6. Valant Ivan (Ilirija) 1 ura 46 min 3 sekunde.
7. Pelc Pavel (Ilirija) 1 ura 46 minut in 4¹/₂ sek.
8. Nagode Franc (ASK Primorje) 1 ura 46 minut in 4¹/₂ sek.
9. Pestotnik Franc (Ilirija) 1 ura 46 minut in 7 sekund.
10. Sironic Slavko (SK Disk, Domžale) 1 ura 56 minut.
11. Vidmar Anton (Ilirija) 1 ura 58 minut.
12. Dolničar Karl (Kol. klub Sora) (skupina juniorjev) 1 ura 55 min in 46 sek.

Dirka se je izvršila brez vsake neizgode. Drugi termin prvenstvenih dirk je razpisan na 31. julija t. l. na progi Ljubljana—Celje, ter se vrši istočasno vsakoletna »Zvezna dirka« vsih klubov Jugoslavije. Točne razpise za to dirko je Pododbor že razposlal posameznim klubom.

Amerikanski skakači. Pri prvenstvenih tekmah ameriških visokošolcev je skočil zmagovalec Bates 7.53 m, naslednji štirje pa še vedno čez 7.30 m in čez 7 m več tucatov jenkijev. De Hard Hubbard je dosegel celo 7.84 m in razen tega je še nekaj sigurnih skakačev na 7.30 m. V skoku v vis sta preskočila King in Osborne letos 1.98 m, Cozgeshall in Work sta prišla čez 1.97 m in Burg čez 1.95 m. Še trije drugi so skočili 1.93 m. Evropa je torej še precej zadaj. V skoku ob palici je Carr, novi svetovni rekordér, s 4.27 m naravno favoriti za olimpijado, Barnes in Williams sta dosegla že 4.20 m, Edmonds in Smith sta preskočila 4 m in petorica 3.90 m. V teh panogah so tedaj ameriškanskim atletom zmage v Amsterdamu brezdvomno sigurne.

Lahkoatletске tekme v Berlinu so pokazale, kako hitro se razvija ta panoga sporta na Nemškem. Doseženi rezultati so bili izborni in je torej pričakovati resne nemške konkurence na prihodnji olimpijadi. Uspehi so naslednji: 200 m: 1. Körnig 21.4 sek. (rekord), 2. Schüller 21.6 sekunde, 3. Schöcke 21.6 sekunde. — 400 m: 1. Büchner 48.8 sekunde, 2. Neumann 49 sek. — 5000 m: 1. Kohn 15:03.2 (rekord), 2. Dieckmann 15:17.2. — 110 m lese: Steinhart 15.4 sek., 2. Schulze 16.1 sek. — Kladivo: 1. Mang 40.71 m, 2. Wenninger 39.715 m. — Disk: 1. Hanchen 44.67 m, 2. Pauluss 44.06 m. — Disk oboje-ročno: 1. Hanchen 77.66 m (rekord), 2. Seiradaris 72.88 m. — Skok v vis: Beetz 1.88 m, 2. Köpke 1.88 m (po žrebu odločeno), 3. Skorczinski 1.85 m.

Iz mednarodnega ringa. Boksmatch evropskega prvaka v teški teži, Paolina, z zamorskim bokserjem Harry Willsom, je končal že v 4. rundi z odločilno zmago Baska. V 1. rundi je uspel Willsu desni udarec na glavo nasprotnika. V 2. in 3. rundi sta bila bokser-

ja skoraj ves čas v clinchu (objemu), tako da je začela publika žvižgati. V 4. rundi je Paolino udaril Baska z desnico po obrazu s tako silo, da je padel zamorec na tla, kjer je obležal do »deset«. Popolnoma groggy (izčrpan) se je Wills sicer dvignil, vendar mu je Paolino z lahkoto apliciral levo kolebko, ki je vrgla Willsa zopet na tla. Pri »osem« je Wills zamen poskušal vstati in je moral pustiti, da ga je jury izstela.

Borze

due 19. julija 1927.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 88.83 blago, Budimpešta 9.93 blago, Curih 1093.5 do 1096.5 (1095), London 275.9 do 276.7 (276.3), Pariz 223.5 blago, Newyork 56.7 do 56.9 (56.8), Praga 168.2 do 169 (168.6), Trst 306.84 do 308.84 (308.125, 307.5).

Zagreb. Dunaj 7.9935, do 8.0235, Berlin 13.505 do 13.535, Bruselj 7.905 do 7.935, Budimpešta 9.91 do 9.94, Italija 307.61 do 309.68, London 275.9 do 276.7, Newyork 56.7 do 56.9, Pariz 222.25 do 224.25, Praga 168.20 do 169, Curih 1093.5 do 1096.5, ameriški dolar 56.125 do 56.325.

Curih. Beograd 9.136, Berlin 123.56, London 25.225, Newyork 519.50, Pariz 50.3425, Milan 28.20, Praga 15.395, Budimpešta 90.55, Bukarešta 3.13, Sofija 3.75, Dunaj 73.10.

Elekti.

Ljubljana. Celjska posojilnica 197 do 199, Ljubljanska kreditna banka 148 — 0, Kreditni zavod za trgovino in industrijo 160 — 0, Stavbna družba 55 — 0, Sešir 104 — 0.

Blagova tržišča.

Ljubljanska blagovna borza (19. t. m.). Les: Tendence mlačna. Zaključenih je bilo 5 vagonov, in to 3 vagoni hrastovih podnic, 43 mm, fco vagon Postojna po 1250; 2 vagona tramov, po notri kupca, fco vagon naklad. postaja po 250. Ponudba je znatnejša za drva. — Deželni pridelki: Nudi se nova bačka pšenica, 78 kg, 2%, brez doplačila, slov. postaja, mlevska tarifa, 30 dni, promptna po 335 do 337.5 za julij, avgust 337.5 do

340; stara pšenica, 75/76 kg, 2%, slov. postaja, mlevska tarifa, plač. 30 dni, promptna po 332.5; turščica baška, slov. postaja, plač. 30 dni po 232 do 235; turščica banatska, slov. postaja, plač. 30 dni po 230 do 232.50; moka »0«, iz stare pšenice, fco Ljubljana, brez užitnine po 505. Tendence je nadalje čvrsta; zaključkov ni bilo. Ponudba s strani producentov je minimalna. Zadržuje se tudi stara turščica, ker je stanje turščice na polju zaradi suše izredno slabo.

TRI ŽENSKÉ IN EN MOSKI.

Nedavno se je vršila pred sodiščem v Lodzu zanimiva obravnava. Pred sodnikom je stal 28 letni Vladislav Biernacki, postaven možakar, ki je vlek el že par let tri lahkoverna dekleta za nos. Sicer je »sedel« svoječasno že tri leta radi tatvine, toda to je poslušalce manj zanimalo kot vprašanje, kako mu je bilo mogoče živeti toliko časa v divjem zakonu s tremi ženskami. V materialnem oziru ni prinašal mož absolutno nobenih žrtv. Da bi bil skrbel za toaleto in druge potrebe svoje tri tatlvine, mu ni padlo niti v sanjah v glavo. Nasprotno, prepustil jim je celo skrb za svoje lastne življenjske potrebe. Vse tri so tekmoval v tem, da so mu omogočale brezskrbno življenje. Pri eni je stanoval, drugi dve sta mu dajali denar, čokolado, cigarete, žganje in obleko. Vse tri so upale, da jih bo poročil. Lepega dne pa je pošla eni potrpežljivost in ovadila ga je radi zvodništva. Pri obravnavi so se dekleta silno razvnela. Ena se je bridko pritoževala, da obljube, da jo poroči, tekot dolgih štirih let ni izpolnil ter da ji je izvelkel zadnji denar iz žepa. Storila je zanj vse, kar dostojnemu dekletu ni treba ravno pod vsakim pogojem storiti; kljub temu jo je hotel celo pogovoriti, da bi zanj kradla. Druga, nekoliko starejša, se je pritoževala nad njegovo nevhvaležnostjo, češ, da je favoriziral vedno le ono, ki mu je največ podarila. Tretja pa še ni izgubila vse vere v svojega izvoljenca. »Jaz lahko čakam,« je dejala. Seveda je bila najstarejša.

Obtoženec je bil oproščen. Neveste bodo dajale možakarju pač še nadalje čokolade, cigarete in žganje. Mogoče se prej ali slej vendarle poroči — s četrto.

Jan Weiss:

3

Baraka smrti.

»Jaz! — Za božjo voljo, odprite!«
Ta glas je donel prav tako nizko, kakor prej udarci, pomerjeni v spodnji rob vrat. Dohajal je pa slabotno in sunkoma, kakor bi ga trgal metej.

Jiva se je zdržnil: to je bil klic taborišča! To se je sovražnik priplazil preko jarka po mostu noči — sovražnik, ki ga Jiva ni poznal, ki ni imel ne obličja, ne rok, ne ust, ki je pa naenkrat udaril in spregovoril!

»Kdo je to?«
»Ne odpirajte!« je zacvilil Gruber in si z dlanmi zakril oči.

Bareš (nihče drugi bi si tega ne upal), je pa odprl vrat in je pridržujoč vrata, zastavil jih z nogo, da bi jih obvladal. In je pogledal.

Noč je bila, ko cvetoča črešnja, posuta z neštetiimi tihimi snežinkami. Pod njegovimi nogami je gomazela siva kopica cunj, kosti in kocin, v gubah je bil sneg. Na vrhu te kopice je pa gorelo dvoje vročinih in divjih oči. Kopica se je zganila na več mestih in z nje se je usul sneg. Nato se je zganil tudi vršček in se oglasil:

»Usmiljenje!«
Bareš: »Kaj hočeš?«
Glas: »Prenočišče! — Usmilite se!«
Bareš: »Odkod si?«
Glas: »Iz barake smrti —«
Bareš: »Zakaj nisi ostal tam?«
Glas: »Groza! Smrt! — Usmilite se!«
Bareš: »Sem te ne pustimo!«
Glas: »Usmiljenje!«

Gruber je v grozi zajecjal: »Ne pustite! Ne pustite!«

Zelinka pa, boječ se ta mig bolj svojega revmatizma, kakor smrti, je zarjovel proti vratom: »Zaprite!« Cap se je križal: »Bog nas varuj hudega!«

»Vrni se, bratec, od koder si prišel!«
»Ali nimate srca?«

»Imamo vsak svoje!«
Bareš je zaloputnil vrata.

»Po smrti diši in uši ga premikajo...«

Jira je skočil k vratom. Neko topo, suhoparno sočutje mu je udarilo v glavo in mu stisnilo senci. — Glej, človek poginja pred pragom! Vrata smo mu pred oči zaloputnili, potem, ko smo ga ošinili z dihom toplote, v kateri se tukaj dušimo... Ni ti to kruto?

— Res je, ampak to je sovražnik! To je le eden od nešteti njegovih obrazov... Z njim udarja smrt na barako! — Dovolj je ena sama uš, da smo zgubljeni vsi! — O, ta jih pa ima na tisoče!...

»Umiram!«

»Pojdi domov, hudiča! Če ne, boš zmrznil!«

»Ne morem nikamor več... Pustite me!«

»Poberi se, odkoder si prišel!«

»Pustite me! Povem vam skrivnost!«

»Pojdi se solit s svojo skrivnostjo!«

»Jaz vem, kje je zaklad!«

»Kar sam ga imej, svoj zaklad! Naš zaklad je zdravje!«

»Okrutneži! — Zaklad! — Proklinjam vas!«

— Vsi boste crknili, kakor — jaz... V baraki smrti — zaklad!...

»Kakšen zaklad?«

Barešu se je zasvetilo v očeh. Kruta radovednost mu je naenkrat napela živce in mu pribila uho k vratom:

»Slišiti, slišite! — V baraki smrti — narednik Krach — ima pod vzglavjem blagajno! — Zdaj umira na prokletem zlatu — vsi — tam — umirajo!...«

»Kje?« je bruhnil Bareš, požrešno segajoč po vsaki besedi v bojzani, da bi mu ne ušla, kajti vsaka beseda je bila bolj tiha in bolj daleč, kakor da bi jo zasipaval sneg, padajoč v snežinkah na usta umirajočega.

»V kateri baraki?«

»Smrti!...«

»Številka! —!«

»Petintrideset — na spodnji prični — pri vodi —«

»Kje? Kje? Pri kakšni vodi?«

Zdaj ni pa nihče več odgovoril. Glas je umrl.

»Mislim, da je ta sklenil,« je zaspano rekel Cap in je znova legel. »Jutri si ga bomo ogledali.«

Bareš je pa stal sredi sobe, kakor primrjen. Oči je imel izbuljene do beline. Strašna misel mu je kalila v možganih in on je užival vse muke in slasti njenega ustvarjanja. — Zaklad! — Peklu bi ga iztrgal! — Migljanje zlata, — omotica bogastva, — prikazen moči in sile, muka nepoznanega razkošja. — Petintrideset! Na spodnji prični leži — tem lepše! — Pri vodi — pri kakšni vodi? Petintrideset! Bareš si je to številko stiskal s pestjo v čelo in jo je trikrat zakričal, da bi jo še trikrat slišal, da bi mu čez noč ne izpuhtela. Nato se je divje zasmejal, udaril v dlani in zavriskal:

»Zaklad! Slišite? Jutri! — Jutri Vam prinesem zaklad!«

Cap je poskočil na ležišču: »To je blaznost! — Prinese nam smrt!«

»Strahopetci! Hočete crkniti tuka, pod odejo? Čakate na smrt? Jaz, jaz bom stopil z njo v boj! — Kdo pojde z menoj?«

»Pojdi sam, če imaš pogum!«

»Nihče ne pojde!«

Jira je zrastlel proti Barešu — oči v oči, beseda v besedo.

Staro sovrašтво do Jire je planilo Bareš v oči, stisnile so se mu pesti.

»Kdo mi prepove?«

»Jaz!«

»Ti? — In kdo še?«

Bareš mu je vrgel v obraz perišče sramotečega, prezirljivega smeha. Jira se je od njega obrnil. Zaskril se mu je obraz in besede so zazvenele z jasnimi udarci:

»Dečki! Do danes smo se kugi upirali, in to je bilo junaštvo! Naša kri se je strdila, koža je postala apnenčasta in želodec kamniti. — To je borba! V taki borbi smo pa nepremagljivi. Trdoživci smo, ko mučke! Bomo pa tudi skromni in pokorni, ko konji. Vi pravite, beda? — Ne bomo kadili! — Ne bomo sladili! Mislim, da se počasi odvadimo tudi jesti.«

Bareš ni vzdržal in mu je znova skočil v obraz:

»Bomo kadili! Pa če me hudič vzame! — Bomo žrli, da nam popokajo želodec! — Hočete pečene ribe? Vaši zobje se svetijo, nosovi se potijo. — Hočete vodke? Vaši jeziki gorijo!«

Lakomna duša Zelinke se je našopirila. Zelodec stiskača je spregovoril:

»Dobro, jaz sem za!«

»Torej pojdeš z menoj!«

(Dalje prih.)

Pisalni stroji **URANIJA** se najpopolnejši, vrhunec nemške tehnike.

Najboljši v materialu so švicarski **PLETILNI STROJI DUBIED**

NAJNIZJE CENE

tudi na mesečna odplačila samo pri

Josip Petelincu, Ljubljana

ob vodi blizu Prežernovega spomenika.

Zahtevajte prospekte!

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo. Telefon šte. 2389.

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstr.

Carinsko posredniški in špedicijski bureau

GROM

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41

Naslov brzojavkam: »GROM«. Telefon 2454.

Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavija vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spainih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

Na veliko!

Nizke cene!

GALANTERIJA

D. M. C. prejico, dišeča mila, žlice, vilice (pribor) alpaka, aluminijum, škarje za prirojevanje in obrezovanje trt, žepni noži, glavniki, razni sukanci, dreta, svila v vseh barvah samo pri

JOSIP PETELINC-U, Ljubljana

Blizu Prežernovega spomenika, ob vodi.

Postrežba točna! Nizke cene! Na veliko!

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Din 1.—

KUPIMO

sledeče knjige — tudi rabljene: »Trije mušketirji«, »Dvajset let poznejec«, »Deset let poznejec«, Jugoslovanska knjigarna, Ljubljana.

»Ullstein's Weltgeschichte«

(elegantno vezano) za Din 1000 napredaj. Naslov v upravi.

TISKARNA MERKUR.

LJUBLJANA

SIMON OREGORČIČEVA UL.

za naročila v tiskarsko stroko spadajočih del.

Prodajalka

dobra moč v mešanem blagu, želi premeniti mesto. Cenj. doplase na upravo tega lista pod šifro »Zanesljiva«.

Drva - čebin

Wolfova 1/II. - Telef. 56

Oglašujte v

Narodnem Dnevniku.